ISSN 1560-7615 / ISBN 978-99950-52-06-5

ទស្សនាវដ្តី អភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

ឯកសារបោះពុម្ពផ្សាយរបស់
វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

ឆ្នាំទី១៣ លេខ ១ | មករា - មីនា ឆ្នាំ២០០៩ | តម្លៃ ១.៥០០៛

ការវិភាគស្ថានភាពយុវជននៅកម្ពុជា៖ បញ្ហាប្រឈម ការយល់ដឹង និងឱកាសសំរាប់យុវជន

ដោយ បណ្ឌិត Rebecca F. Catalla និងលោក គីម សុធន*

សេចក្តីផ្តើម

កម្ពុជាជាប្រទេសមានប្រជាជនវ័យក្មេងជាងគេនៅអាស៊ីអាគ្នេយ៍ ដោយមានប្រជាជនក្នុងក្រុមអាយុ ១០-២៤ឆ្នាំ ដល់ទៅ ៣៦% នៃប្រជាជនសរុប ។ ខុសប្លែកពីប្រទេសឯទៀតនៅអាស៊ីអាគ្នេយ៍ កម្ពុជានៅមិនទាន់ទាញផលចំណេញបានពីលក្ខណៈប្រជាសាស្ត្រអំណោយផលដែលមានប្រជាជនអ្នកធ្វើការយ៉ាងច្រើន និងប្រជាជនក្នុងបន្ទុកជាមនុស្សចាស់ និងកូនក្មេងតែមួយចំនួនតូច ។ ទោះបីមានកំណើនសេដ្ឋកិច្ចខ្ពស់នាពេលថ្មីៗក្តី ក៏យុវជនត្រូវប្រឈមមុខនឹងកំណើនការប្រកួតប្រជែងដើម្បីទទួលបានការងារ និងឱកាសសេដ្ឋកិច្ចឯទៀត ដែលបានដាក់សំពាធជាប់រហូតទៅលើសេវានិងធនធានសាធារណៈ ក្នុងវិស័យអប់រំ និងថែទាំសុខភាព ។

សិស្សវ័យក្មេងម្នាក់មកពីសាលាបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈដុនបូស្កូ កំពុងធ្វើការងារជាជាងអគ្គិសនីនៅខេត្តព្រះសីហនុ ។

បញ្ហានានាដែលយុវជនកម្ពុជាកំពុងប្រឈមមុខសព្វថ្ងៃ ជាប់ទាក់ទងគ្នាខ្លាំងណាស់ ។ ឧទាហរណ៍ បញ្ហាខាងការងាររបស់យុវជន មានចំណងទាក់ទងមិនអាចកាត់ផ្តាច់បានជាមួយនឹងលទ្ធភាពទទួលបានការអប់រំ និងការបណ្តុះបណ្តាលជំនាញ ។ យុវជននៅក្នុងគ្រួសារធូរធារ ហាក់ដូចមានលទ្ធភាពទទួលបានការសិក្សា និងសេវាថែទាំសុខភាព ល្អជាងយុវជនជាកូនចៅគ្រួសារក្រីក្រ ។ លំនាំនេះហាក់ដូចមានជាបន្តពីមួយជំនាន់ទៅមួយជំនាន់ ដោយសារគ្មានការកសាងគោលនយោបាយអំណោយផលដល់អ្នកក្រ ដើម្បីលុបបំបាត់ការផ្ទេរភាពក្រីក្រពីមួយជំនាន់ទៅមួយជំនាន់បែបនេះ ។

គោលនយោបាយជាតិពហុវិស័យ និងគ្រប់ជ្រុងជ្រោយស្តីពីយុវជន គឺជាតំរូវការពិតប្រាកដណាស់ សំរាប់ជួយតំរែតំរង់ការធ្វើផែនការយុទ្ធសាស្ត្ររយៈពេលវែង ដែលត្រូវផ្តោតលើការវិនិយោគក្នុងវិស័យអប់រំ និងបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ ក៏ដូចជាសេវាថែទាំសុខភាព និងការបំផុសចំណាប់អារម្មណ៍ ។

ការវិភាគស្ថានភាពយុវជន មានគោលបំណងផ្តល់ព័ត៌មានដល់អ្នកកសាងគោលនយោបាយ និងដៃគូអភិវឌ្ឍន៍នានា ក្នុងការកសាងគោលនយោបាយជាតិស្តីពីយុវជន ព្រមទាំងគោលនយោបាយ និងកម្មវិធីតាមវិស័យផ្សេងៗ ដើម្បីជួយដល់យុវជនកម្ពុជា ។ ការវិភាគនេះ ខិតខំកំណត់ពីឧបសគ្គខាងធនធានមនុស្ស ហិរញ្ញវត្ថុ និងអង្គការចាត់តាំង ដែលរារាំងការ

* បណ្ឌិត Rebecca F. Catalla ជាទីប្រឹក្សាខាងស្រាវជ្រាវនៅ CDRI ហើយលោក គីម សុធន ជាអ្នកស្រាវជ្រាវនៅផ្នែកភាពក្រីក្រ កសិកម្ម និងអភិវឌ្ឍន៍ជនបទ របស់ CDRI ។ ភស្តុតាង និងការរកឃើញជាច្រើននៅក្នុងអត្ថបទនេះ គឺយកចេញពីការសិក្សា "ការវិភាគស្ថានភាពយុវជន" របស់ CDRI ដែលជាការសិក្សាស៊ីជម្រៅលើកដំបូងគេពាក់ព័ន្ធនឹងយុវជន ។ អ្នកនិពន្ធ សូមថ្លែងអំណរគុណចំពោះ បណ្ឌិត Brett Ballard អតីតទីប្រឹក្សាផ្នែកស្រាវជ្រាវនៅ CDRI សំរាប់ការចូលរួមចំណែករបស់គាត់ក្នុងការស្រាវជ្រាវនេះ ។

មាតិកា

ការវិភាគស្ថានភាពយុវជននៅកម្ពុជា ១
ការកសាងសមត្ថភាពសហគមន៍អនុវត្តគំនិតផ្តួចផ្តើមកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ ក្នុងតំបន់អាងទន្លេសាប ៧
ភាពក្រីក្រ និងស្ថានភាពខុសគ្នានៃកុមារនៅកម្ពុជា ១១
តាមដានសេដ្ឋកិច្ច – ស្ថានភាពក្រៅប្រទេស..១៦
– ស្ថានភាពក្នុងប្រទេស ១៨
ព័ត៌មានថ្មីៗពី វិទ្យាស្ថាន CDRI ២៤

អនុវត្តសិទ្ធិរបស់យុវជនឱ្យបានពេញលេញ ដោយផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់ជាពិសេសលើក្រុមជនដែលងាយរងគ្រោះបំផុត និងត្រូវផាត់ចេញពីសង្គម ។ ការវិភាគនេះ ក៏មានកំណត់និយមន័យ និងញែកឱ្យដាច់រវាងក្រុមខុសៗគ្នា និងបញ្ហាប្រឈមផ្សេងៗដែលពួកគេជួបប្រទះ ។ ការវិភាគនេះ ផ្អែកលើទិន្នន័យបានពីអង្កេតសេដ្ឋកិច្ច-សង្គមកិច្ចកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៤ និងឯកសារមានស្រាប់មួយចំនួនទៀត ។ អ្នកស្រាវជ្រាវក៏បានពិភាក្សាតាមក្រុមស្នូលជាមួយយុវជន និងឪពុកម្តាយ ព្រមទាំងធ្វើសំភាសន៍អ្នកផ្តល់ព័ត៌មានគន្លឹះនៅក្នុងសំណាកមួយតូចមាន ៦ភូមិដែលបានជ្រើសរើស ដោយមានគោលដៅនៅក្រុងភ្នំពេញ និង ៥ខេត្ត ដើម្បីប្រមូលទិន្នន័យបែបគុណភាពសំរាប់ការវិភាគខាងស្ថិតិ និងការវិភាគនៅការិយាល័យ ។

ស្ថានភាពយុវជនក្នុងបរិបទសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គម

បញ្ហាប្រឈម និងឱកាសនានាដែលយុវជន និងយុវនារីនៅកម្ពុជាកំពុងជួបប្រទះ ត្រូវតែធ្វើការស្វែងយល់ យោងតាមកំណើនសេដ្ឋកិច្ចយ៉ាងលឿន ប៉ុន្តែមានការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រមិនច្រើន និងកំណើនវិសមភាព ។ កំណើនសេដ្ឋកិច្ច ក៏បានបង្កការផ្លាស់ប្តូរប្រជាសាស្ត្រគួរកត់សំគាល់នៅក្នុងសង្គមផងដែរ ដោយសារប្រជាជនក្មេងៗ មានចំនួនកាន់តែច្រើន និងមានចលនាបំលាស់ទីកាន់តែខ្លាំង ។ ការពិភាក្សានៅខាងក្រោម ផ្តល់នូវលទ្ធផលវិភាគតាមបទពិសោធន៍ជាក់ស្តែង លើបញ្ហាពាក់ព័ន្ធនឹងយុវជន ដោយយោងតាមនិន្នាការ អភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ច-សង្គមកិច្ចនៅកម្ពុជា ។

ការងារ

បញ្ហាសំខាន់បំផុតមួយដែលយុវជន និងយុវនារីនៅកម្ពុជាកំពុងប្រឈមមុខគឺបញ្ហាការងារ ។ កម្លាំងពលកម្មនៅកម្ពុជា កំពុងកើនឡើង ប្រហែល ៣០០.០០០នាក់ក្នុងមួយឆ្នាំ និងអាចកើនរហូតដល់ ៤០០.០០០នាក់/ឆ្នាំ នាអនាគតដ៏ខ្លី ។ ការងារថ្មីៗភាគច្រើនស្ថិតក្នុងវិស័យកាត់ដេរ ទេសចរណ៍ និងការសាងសង់ ។ ប៉ុន្តែវិស័យទាំងនេះលូតលាស់មិនលឿនគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីស្រូបយកចំណូលកម្លាំងពលកម្មថ្មីដ៏ច្រើនបែបនេះឡើយ ។ ហេតុនេះ យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលដូចមានបញ្ជាក់នៅក្នុងផែនការយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍន៍ជាតិឆ្នាំ២០០៦-២០១០ បានកំណត់ជំហាននានាដើម្បីអភិវឌ្ឍវិស័យកសិកម្មឱ្យក្លាយជាក្បាលម៉ាស៊ីនទី៣នៃកំណើន បន្ទាប់ពីវិស័យកាត់ដេរ និងទេសចរណ៍ ក្នុងគោលដៅបង្កើតឱកាសការងារទាំងក្នុងកសិដ្ឋាន និងក្រៅកសិដ្ឋាន ។ ប៉ុន្តែ ការងារក្នុងកសិដ្ឋាន ជួបឧបសគ្គដោយសារកម្មសិទ្ធិដីធ្លីមិនច្បាស់លាស់ កង្វះឥណទានថោកៗប្រើប្រាស់បាន ធាតុចូលនិងសេវាកម្មមានលក្ខណៈដាច់ដោយដុំ កង្វះហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ និងដំណើរការទីផ្សារអន់ខ្សោយ ។ ការងារក្រៅកសិដ្ឋាន ហាក់ដូចមានសក្តានុពលច្រើន ប៉ុន្តែត្រូវប្រឹងប្រែងថែមទៀត ដើម្បីជំរុញការអភិវឌ្ឍន៍សហគ្រាសខ្នាតតូចនិងមធ្យម (SME) និងវិនិយោគលើវិស័យកសិ-ពាណិជ្ជកម្ម ។

ជាបន្ថែមលើវិនិយោគក្នុងវិស័យដ៏ជាក់លាក់នៃសេដ្ឋកិច្ច ដើម្បីស្រូបយកកម្លាំងពលកម្មដែលកើនឡើង ក៏ត្រូវផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់ត្រៀមរៀបចំយុវជន និងយុវនារី ឱ្យមានជំនាញដ៏ចាំបាច់សំរាប់ការងារមិនមែនបែបប្រពៃណី ដែលកាន់តែមានច្រើនឡើងក្នុងទីផ្សារពលកម្មនៅកម្ពុជា ។ ដោយសារសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា បានផ្លាស់ប្តូរទៅតាមបរិបទនៃការប្រកួតប្រជែងក្នុងតំបន់ និងសាកលលោក ដូច្នេះ ពលករវ័យក្មេងត្រូវការ ការអប់រំត្រឹមត្រូវ ជំនាញ និងសមត្ថភាព ដើម្បីប្រកួតប្រជែងនៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចសមាហរណកម្មក្នុងតំបន់ ។ នាបច្ចុប្បន្ន កម្មវិធី/វគ្គបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈផ្សេងៗ នៅមិនទាន់គ្រប់គ្រាន់ សំរាប់ដោះស្រាយកំណើនតំរូវការខាងសេវាកម្ម និងផលិតកម្មនៅឡើយទេ ។ ឧទាហរណ៍ នៅកម្ពុជា ដោយសារការធ្វើប្រពលវប្បកម្ម និងពិពិធកម្មផលិតកម្មក្នុងវិស័យកសិកម្ម ដូច្នេះត្រូវពឹងផ្អែកកាន់តែច្រើនទៅលើគ្រឿងយន្ត និងការដឹកជញ្ជូន ដែលទាមទារឱ្យមានជំនាញខាងគ្រឿងយន្តដើម្បីធ្វើការថែទាំ និងជួសជុល ។ ឱកាសទាំងនេះ គួរគួបផ្សំដោយឥណទានថោកៗអាចប្រើប្រាស់បាន សំរាប់គាំទ្រដល់ការបង្កើតសហគ្រាសខ្នាតតូច និងមធ្យម ។

ការវាយតំលៃរយៈពេលវែងគ្រប់ជ្រុងជ្រោយពីគន្លង និងវិស័យរួមផ្សំនៅក្នុងកំណើន និងការអភិវឌ្ឍន៍ប្រទេសកម្ពុជាដល់ឆ្នាំ២០២៥ និងតទៅមុខទៀត ដែលមានការបែងចែកតាមតំបន់ភូមិសាស្ត្រ និងការវាយតំលៃពីតំរូវការជំនាញការងារជាដើម នឹងជួយអោយអ្នករៀបចំផែនការ និងអ្នកកសាងគោលនយោបាយ (ដោយបានពិគ្រោះយោបល់ និងរួមសហការជាមួយដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ និងវិស័យឯកជនផង) អាចចាប់ផ្តើមធ្វើការពិភាក្សាពីប្រភេទវិនិយោគដែលវិស័យសាធារណៈ និងឯកជន ត្រូវធ្វើក្នុងការអប់រំ និងការបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ ។ បញ្ហានេះ ទាមទារនូវគោលនយោបាយ និងផែនការ សំរាប់បន្សុំកម្មវិធីអប់រំ និងបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ ទៅនឹងតំរូវការក្នុងសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គមកម្ពុជា ដែលនឹងវិវត្តទៅមុខ ។

ការអប់រំ

មានការយល់ស្របគ្នាជាទូទៅថា ការអប់រំជួយជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ចតាមរយៈកំណើនផលិតភាព ការទទួលបានជំនាញ និងអាកប្បកិរិយាថ្មីៗ ក៏ដូចជាការទទួលបានចំណេះដឹងបន្ថែម ។ ការអប់រំក៏មានតួនាទីកាន់តែរឹងមាំក្នុងការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ និងវិសមភាពប្រាក់ចំណូល ។ ក្នុងនេះ អនក្ខរកម្មគឺជាសន្ទស្សន៍សំខាន់បំផុតមួយនៃភាពក្រីក្រ ហើយវិសមភាពនៃលទ្ធភាពទទួលបានការអប់រំ ក៏មានទំនាក់ទំនងជាមួយវិសមភាពប្រាក់ចំណូលដែរ (World Bank, 2006a) ។ ការស្រាវជ្រាវបានបង្ហាញទៀតថា វិនិយោគក្នុងការអប់រំកុមារី ផ្តល់ផលចំណេញ ខ្ពស់ជាងវិនិយោគក្នុងការអភិវឌ្ឍន៍ណាទៀតទាំងអស់ ។ ទោះបីទទួលបានការអប់រំផ្លូវការតែប៉ុន្មានឆ្នាំក្តី ក៏ស្ត្រីហាក់ដូច ធ្វើផែនការគ្រួសារបានកាន់តែច្រើន ថយកំណើតកូន ចេះស្វែងរកសេវាថែទាំសុខភាពមុនពេល និងក្រោយពេលសំរាលកូន ផ្តល់អាហារូបត្ថម្ភកាន់តែល្អឱ្យកូនៗ យកកូនទៅចាក់ថ្នាំបង្ការយ៉ាងត្រឹមត្រូវ និងផ្តល់ការថែទាំសុខភាពសមស្របឱ្យកូនៗ ។

ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រសំរាប់ការអប់រំ (២០០៦-២០១០) បានបញ្ជាក់ពីកិច្ចប្រឹងប្រែងរបស់រដ្ឋាភិបាល ដើម្បីសំរេចគោលដៅអភិវឌ្ឍន៍សហស្សវត្សរ៍ ដែលធានានូវការអប់រំមូលដ្ឋានរយៈពេល ៩ឆ្នាំសំរាប់យុវជនគ្រប់រូប ។ គេឃើញថា មានការកើនឡើងនូវចំនួនសាលាបឋមសិក្សា និងអនុវិទ្យាល័យ អត្រាចុះឈ្មោះចូលរៀននៅកំរិតអនុវិទ្យាល័យ និងអត្រាអក្ខរកម្មមនុស្សពេញវ័យ (អាយុ ១៥-២៤ឆ្នាំ) ។ សន្ទស្សន៍ចំបងសំរាប់វាស់វែងការរីកចំរើន គឺចំណាយរបស់ជាតិលើការអប់រំបានកើនឡើងយ៉ាងទ្បេងទាត់ តាំងពីឆ្នាំ២០០០មក ។ មូលនិធិ ត្រូវបានបែងចែកជាសំខាន់សំរាប់ការអប់រំកំរិតបឋមសិក្សា និងអនុវិទ្យាល័យ សំរាប់សាលារៀននិងសំភារៈសិក្សា និងសំរាប់ការបណ្តុះបណ្តាលគ្រូៗ ។ ផែនការសកម្មភាពអាទិភាព ក៏បានជំរុញ

ឱ្យកុមារី និងយុវជនទន់ខ្សោយ ចូលរួមបានកាន់តែច្រើនក្នុងការអប់រំ ។

អនុបាតសាលាបឋមសិក្សាធៀបនឹងមធ្យមសិក្សា បានកើនដល់ ៧,៦ នៅឆ្នាំ២០០៥ ។ នៅឆ្នាំ២០០៤ មានតែ ១៤ស្រុកប៉ុណ្ណោះដែលគ្មានអនុវិទ្យាល័យ និង ៤៥ស្រុកដែលគ្មានវិទ្យាល័យ ។ សូចនាករគន្លឹះមួយដែលបង្ហាញពីលទ្ធភាពទទួលបានការអប់រំ គឺចំងាយទៅសាលារៀន ។ ចំងាយនេះប្រែប្រួលជាខ្លាំង ទៅតាមវិស័យ និងក្រុមបញ្ចភាគប្រាក់ចំណូល (income quintile) ។ ចំងាយជាមធ្យម សំរាប់គ្រួសារក្រីក្របំផុតគឺ ៧,៦៦គ.ម ប៉ុន្តែសំរាប់ក្រុមបញ្ចភាគធូរធារបំផុត (២០%ធូរធារបំផុត) គឺ ៣,០៩គ.ម ដែលបង្ហាញពីបន្ទុកចំណាយជាពេលវេលា និងការដឹកជញ្ជូនធំជាងសំរាប់គ្រួសារក្រីក្រ ។ ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធនៅក្នុងសាលារៀនជាច្រើន ក៏បានប្រសើរឡើងដែរ ។ ឪពុកម្ដាយសិស្សយល់ឃើញថា សាលារៀនមានបង្គន់ប្រសើរជាងមុន ហើយសំភារៈនៅតាមថ្នាក់រៀនក៏មានគុណភាពល្អជាងមុនដែរ ។ សហគមន៏ជាទូទៅក៏យល់ឃើញថា មានការប្រែប្រួលប្រសើរឡើងនូវលទ្ធភាពបានប្រើប្រាស់ ក្នុងនេះមានទាំងសាលារៀន ការចុះឈ្មោះចូលរៀនដោយឥតគិតថ្លៃ និងគោលនយោបាយអប់រំអំណោយផលដល់អ្នកក្រ ។

ទោះបីទទួលបានជោគជ័យយ៉ាងច្រើនដូច្នេះក្ដី ក៏គុណភាព ប្រសិទ្ធភាព និងវិសាលភាពនៃការអប់រំ ប្រែប្រួលខុសគ្នាទៅតាមតំបន់ ។ លទ្ធភាពទទួលបានការអប់រំសំរាប់គ្រប់កំរិត នៅតែមានកំរិតទាប នៅតាមតំបន់ជនបទ និងតំបន់ដាច់ស្រយាល ដែលមានប្រជាជនក្រីក្រ និងក្រីក្របំផុតជាច្រើនកំពុងរស់នៅ ។ បន្ទុកចំណាយ រួមទាំងប្រាក់កំរៃក្រៅផ្លូវការផង នៅតែជាឧបសគ្គ ហើយក្រុមយុវជនងាយរងគ្រោះនានាច្រើនតែចូលរៀនយឺត រឺមានអាយុច្រើនជាងអាយុធម្មតាសំរាប់កំរិតសិក្សានីមួយៗ ។ យុវជន និងយុវនារីនៅក្នុង ២ក្រុមបញ្ចភាគទាបបំផុត ត្រូវប្រឈមមុខនឹងបញ្ហាច្រើនណាស់ទាក់ទិននឹងការអប់រំកំរិតមធ្យមសិក្សា ។ កំណើនការចុះឈ្មោះចូលរៀននៅមធ្យមសិក្សាអាចមើលឃើញយ៉ាងច្បាស់សំរាប់សិស្សទាំងពីរភេទ សំរាប់ទីតាំងភូមិសាស្ត្រ និងក្រុមសេដ្ឋកិច្ច-សង្គមកិច្ចខុសៗគ្នា ប៉ុន្តែគំលាតបានកើនឡើងរវាងទីក្រុង និងជនបទ និងរវាងក្រុមបញ្ចភាគក្រីក្របំផុត និងធូរធារបំផុត ។ អត្រាបន្តការសិក្សា គឺជាក្ដីបារម្ភដ៏ធំមួយ ពីព្រោះវាជាកត្តាគន្លឹះសំរាប់រយៈពេលវែង ។ គ្រួសារក្រីក្រមានហានិភ័យខ្ពស់នៃការឈប់រៀន ដោយសារកត្តាសហគមន៏ និងកត្តាបុគ្គលផ្សេងៗ ។ ជាលទ្ធផល ការអប់រំសរុបដែលទទួលបាន នៅមានកំរិតទាប ហើយការសំរេចគោលដៅនៃការអប់រំមូលដ្ឋានជាសាកលនៅឆ្នាំ២០១៥ ត្រូវជួបការលំបាក ។ អត្រាអនក្ខរកម្មក្នុងក្រុមអាយុ១៥-២៤ឆ្នាំ នៅតែមានកំរិតខ្ពស់ ជាពិសេសសំរាប់កុមារី ។

បញ្ហាប្រឈមក៏នៅមានច្រើនទៀតដែរ ។ តើប្រព័ន្ធអប់រំអាចជួយអ្វីខ្លះដើម្បីបណ្ដុះសីលធម៌ដ៏ចាំបាច់ ដែលយុវជនត្រូវការ ដើម្បីកសាង និងចូលរួមចំណែកនៅក្នុងសង្គមប្រជាធិបតេយ្យសម័យទំនើប និងជួយធានាឱ្យមានអភិបាលកិច្ចល្អ? ម្យ៉ាងទៀត តើអ្នកធ្វើផែនការក្នុងជួររដ្ឋាភិបាល និងអ្នកពាក់ព័ន្ធចំបងៗ ត្រូវធ្វើការរួមគ្នាយ៉ាងណា ដើម្បីធានាឱ្យការអប់រំមានគុណភាព និងបរិមាណសមស្របល្អទៅនឹងទីផ្សារពលកម្ម? ក្នុងនេះ កម្មវិធីសិក្សាត្រូវត្រួតពិនិត្យនិងរៀបចំឡើងវិញ ដោយដាក់បញ្ចូលនូវមុខវិជ្ជាខាងវិទ្យាសាស្ត្រ និងគណិតសាស្ត្រច្រើនថែមទៀត ដើម្បីជួយបង្កើនជំនាញដោះស្រាយបញ្ហា ដែលអាចជួយពលករធ្វើការសំរេចចិត្ត និងធ្វើការងាររួមគ្នាជាក្រុម ព្រមទាំងវគ្គសិក្សាមានការអនុវត្តជាក់ស្ដែងកាន់តែច្រើន ដើម្បីកសាង/ពង្រឹងជំនាញខាងកសិកម្ម និងជំនាញវិជ្ជាជីវៈ ។

វិធានការសំរាប់បង្កើនការចូលរួមរបស់គ្រួសារក្រីក្រ និងកុមារី រួមមាន ការផ្ដោតធនធានជួយដល់សាលារៀន នៅតាមសហគមន៏ក្រីក្រនៅជនបទ ការផ្ដោតឧបត្ថម្ភធនជួយឱ្យអ្នកក្រនិងកុមារីបានរៀនសូត្រ ការចូលរួមរបស់សហគមន៏នៅក្នុងសេចក្ដីសំរេចចិត្តផ្សេងៗរបស់សាលារៀន ឧបត្ថម្ភធននិងការលើកទឹកចិត្តសំរាប់ការអប់រំកំរិតមធ្យមសិក្សានិងឧត្ដមសិក្សា ការរៀបចំកម្មវិធីសិក្សាឱ្យស្របតាមតំរូវការនៅមូលដ្ឋាន យុទ្ធនាការផ្សព្វផ្សាយព័ត៌មានជាសាធារណៈស្ដីពីការរួមបញ្ចូលនូវកុមារី ជនពិការ និងយុវជនងាយរងគ្រោះ ។ សំរាប់យុវជនមិនចូលរៀនសាលា ការបណ្ដុះបណ្ដាលជំនាញ និងកម្មវិធីបណ្ដុះបណ្ដាលវិជ្ជាជីវៈ អាចមានប្រសិទ្ធភាពចំណាយខ្ពស់បំផុត តាមរយៈការកែលំអវិធីកំណត់គោលដៅ និងការរៀបចំឱ្យកម្មវិធីនានាមានសេវាកម្មផ្សេងៗជួយបំពេញបន្ថែម និងស្របតាមតំរូវការនៃទីផ្សារពលកម្មនៅមូលដ្ឋាន ។ កម្មវិធីទាំងនេះកាន់តែមានប្រសិទ្ធភាពល្អ បើសិនមានរួមបញ្ចូលទាំងការបណ្ដុះបណ្ដាលភ្ជាប់នឹងការងារ និងការជួយឧបត្ថម្ភនិយោជិត ក៏ដូចជាលទ្ធភាពទទួលបានឥណទានថោកៗអាចប្រើប្រាស់បាន ដើម្បីជួយដល់អាជីវករវ័យក្មេងក្នុងការបង្កើតសហគ្រាសខ្នាតតូច និងមធ្យម ។

កម្មវិធីសិក្សាមិនផ្លូវការដែលផ្ដល់អក្ខរភាព និងជំនាញមូលដ្ឋានមួយចំនួនដល់មនុស្សពេញវ័យ និងយុវជនបោះបង់ការសិក្សា អាចជួយដោយផ្ទាល់ដល់ការបង្កើនប្រាក់ចំណូលគ្រួសារ និងជះឥទ្ធិពលវិជ្ជមានជាខ្លាំង ទៅលើស្ថានភាពសុខភាពគ្រួសារ ។ លទ្ធផលដែលសិក្ខាកាមជាមនុស្សពេញវ័យបានរាយការណ៏ជាទូទៅ គឺអារម្មណ៏ទទួលបានសិទ្ធិអំណាច សមត្ថភាពធ្វើសកម្មភាពដោយមានទំនុកចិត្តលើខ្លួនឯងនៅក្នុងវេទិកាសាធារណៈផ្សេងៗ និងការដើរទាន់ការវិវត្តក្នុងសម័យថ្មី ។

ការថែទាំសុខភាព

ការវិវត្តយ៉ាងច្រើនក្នុងសង្គមនិងវប្បធម៌ គួបផ្សំនឹងកំណើនសេដ្ឋកិច្ចយ៉ាងឆាប់រហ័សនៅកម្ពុជា បានធ្វើឱ្យយុវជនជួបប្រទះនឹងស្ថានភាពមានហានិភ័យផ្សេងៗ ព្រមទាំងជួយពង្រឹងសមត្ថភាពពួកគេក្នុងការដោះស្រាយ ។ ចំណាកស្រុករបស់យុវជនដោយគ្មានក្រុមគ្រួសារទៅជាមួយដើម្បីស្វែងរកការងារ និងការអប់រំ បានបង្កើនហានិភ័យ មានបញ្ហាសុខភាពបន្តពូជ និងទង្វើប្រថុយគ្រោះថ្នាក់នាំឱ្យឆ្លងកាមរោគ (STD) ញៀនថ្នាំ រឺប្រព្រឹត្តអំពើហិង្សាខាងយេនឌ័រ ។ ប៉ុន្តែបញ្ហាកាមរោគ និងសុខភាពបន្តពូជ ការមានគភ៌ដោយគ្មានបំណង និងការរំលូតកូនរបស់យុវនារីក្នុងក្រុមអាយុពី ១៥ឆ្នាំ ទៅ ១៩ឆ្នាំជាដើម មិនមែន កើតមានឡើងដោយសារតែចំណាកស្រុក ឬក៏សុទ្ធតែជាបាតុភូតនៅទីក្រុងនោះទេ ។ លទ្ធភាពបានប្រើប្រាស់បច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាន និងទូរគមនាគមន៏ កំពុងធ្វើឱ្យមានការផ្លាស់ប្ដូរឥរិយាបថ និងបង្កើតរបៀបរស់នៅបែបថ្មីនៅទូទាំងប្រទេស ។

ហានិភ័យផ្នែកសុខភាពដ៏ធ្ងន់ធ្ងរមួយចំនួន រួមមាន ការជក់បារី ការប្រើប្រាស់គ្រឿងញៀន (សុរា ថ្នាំញៀន) និងការឆ្លងមេរោគហ៊ីវ ឬជំងឺអេដស៏ ។ ទិន្នន័យនៅឆ្នាំ២០០៤ បង្ហាញថា ៧,៣%នៃយុវជនយុវនារីអាយុពី១៥-២៤ឆ្នាំ ជាអ្នកជក់បារី ។ ប៉ុន្តែរឿងនេះហាក់ដូចជាបញ្ហារបស់បុរស ពីព្រោះមានបុរស ១៣,៦% ជាអ្នកជក់បារី រីឯនារីវិញ មានតែ ០,៨% ប៉ុណ្ណោះ ។ យុវជនមិនចូលសាលារៀន មានអត្រាជក់បារីខ្ពស់ជាងយុវជនចូលសាលារៀន ដោយមានអត្រា ៩,២% ធៀបនឹង ០,៦% ។ ម្យ៉ាងទៀត ១៤,២% នៃយុវជនយុវនារីអាយុពី ១១-១៨ឆ្នាំ ធ្លាប់ហូបសុរា ហើយបើគិតតាមយេនឌ័រ

វិញ មានបុរស ២០,៩% ជាអ្នកហូបសុរា ធៀបនឹង ៧,៤% សំរាប់នារី ។ ស្រដៀងគ្នានឹងការជក់បារីដែរ យុវជនយុវនារីមិនចូលសាលារៀន មានភាគរយអ្នកហូបសុរា (១៥,៩%) ខ្ពស់ជាង យុវជនយុវនារីចូលសាលារៀន (១២,១%) ។សូចនាករគួរឱ្យបារម្ភមួយគឺ យុវជនយុវនារីជាច្រើននិយាយថា ពួកគេបានហូបសុរាជាលើកដំបូង នៅអាយុ ១២ឆ្នាំ ហើយមូលហេតុនៃការហូបសុរាតាំងពីវ័យក្មេងបែបនេះ គឺដោយសារសំពាធពីមិត្តភក្តិ និងការធ្វើតាមរបៀបរស់នៅបែបថ្មីរបស់មនុស្សពេញវ័យ ។

ការផលិត ការលក់ និងការប្រើថ្នាំញៀន កំពុងក្លាយជាបញ្ហាស្មុគស្មាញ និងរីកដុះដាលពាសពេញផ្ទៃប្រទេស ។ ថ្វីបើមានភស្តុតាងខ្លះៗបង្ហាញថា ចំនួនអ្នកប្រើប្រាស់ថ្នាំញៀនខុសច្បាប់អាចថយចុះក្តី ប៉ុន្តែបញ្ហាប្រើប្រាស់ថ្នាំញៀនសព្វថ្ងៃ មិនមែនជាបាតុភូតដែលកើតមានតែនៅទីក្រុងនោះទេ ព្រោះវាបានរាលដាលទៅកាន់តំបន់ជនបទ និងតំបន់ដាច់ស្រយាលរួចទៅហើយ ។ អ្នកប្រើប្រាស់ថ្នាំញៀនភាគច្រើន ជាជនគ្មានការងារធ្វើ អ្នករកស៊ីផ្លូវភេទ កម្មករធ្វើការក្នុងឧស្សាហកម្មដែលប្រើពលកម្មច្រើន (ផ្នែកសំណង់ កាត់ដេរ បើកបររថយន្តតាក់ស៊ីឬរថយន្តដឹកទំនិញ) ព្រមទាំងកុមាររស់នៅតាមចិញ្ចើមថ្នល់ផងដែរ ។ ជាង ៨០% នៃអ្នកប្រើប្រាស់ថ្នាំញៀនដែលបានរកឃើញ មានអាយុតិចជាង២៦ឆ្នាំ ។គួរកត់សំគាល់ថាគេពិបាករកឃើញពួកនេះណាស់ ដូច្នេះហើយក៏ពិបាកនឹងរាប់ឱ្យដឹងចំនួនជាក់លាក់ដែរ ។

កម្ពុជាសំរេចបានជោគជ័យយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការបង្ការការឆ្លងមេរោគហ៊ីវ/ជំងឺអេដស៍ ។ ចំនួនអ្នកផ្ទុកមេរោគហ៊ីវក្នុងក្រុមអាយុ ១៥-៤៩ឆ្នាំ បានថយចុះពី ៣,០% នៅឆ្នាំ១៩៩៧ មកត្រឹម ១,០% នៅឆ្នាំ២០០៣ ។ មានក្រុមជាក់លាក់មួយចំនួនដែលទំនងជាមានអត្រាកើតជំងឺអេដស៍ច្រើន បើធៀបនឹងក្រុមដទៃ ។ អ្នកដែលមានហានិភ័យខ្ពស់ជាងគេក្នុងការឆ្លងជំងឺអេដស៍ គឺនារីរកស៊ីផ្លូវភេទ បុរសរួមភេទជាមួយបុរសដូចគ្នា និងអ្នកប្រើប្រាស់ថ្នាំញៀនដោយការចាក់ ហើយពួកនេះភាគច្រើនមានវ័យក្មេងៗ ។ តួលេខបាន់ស្មាននៅឆ្នាំ២០០៦ បង្ហាញថា ក្នុងចំណោមនារីរកស៊ីផ្លូវភេទ ដែលទៅមណ្ឌលពិនិត្យសុខភាពមុនឆ្លងទន្លេ មាន ១២,៦% ផ្ទុកជំងឺអេដស៍ ធៀបនឹង ២១,៤% នៅឆ្នាំ២០០៣ ។ក្នុងចំណោមនារីផ្ទុកមេរោគអេដស៍នៅឆ្នាំ២០០៦ មាន ៧,២% មានអាយុតិចជាង ២៥ឆ្នាំ ។ មានសញ្ញាមួយចំនួនបង្ហាញថា អត្រាខ្ពស់នៃការឆ្លងជំងឺនេះ ប្រហែលកំពុងរីករាលដាលទៅកាន់ក្រុមប្រជាសាស្ត្រផ្សេងៗទៀត ។ ជាឧទាហរណ៍ ក្នុងចំណោមស្ត្រីមានគភ៌អាយុពី ១៥-២៤ឆ្នាំ មានអ្នកផ្ទុកជំងឺអេដស៍ចំនួន ០,៤១%នៅឆ្នាំ២០០៦ ធៀបនឹង ០,៣៦% នៅឆ្នាំ២០០៣ ។ នាបច្ចុប្បន្ន ៤៣%នៃករណីឆ្លងមេរោគអេដស៍ថ្មីទៀត ស្ថិតក្នុងចំណោមនារីរៀបការរួចដែលមានអាយុពី ១៥-២៤ឆ្នាំ ដែលភាគច្រើនឆ្លងជំងឺនេះពីប្តីរបស់ខ្លួន ។

ចំណេះដឹង និងចំណាប់អារម្មណ៍ពីជំងឺអេដស៍ មានកំរិតខ្ពស់នៅកម្ពុជា ។ យោងតាមអង្កេតសេដ្ឋកិច្ច-សង្គមកិច្ចកម្ពុជា ប្រជាជនទូទៅប្រហែល ៩០% ធ្លាប់បានដឹងពីបញ្ហាជំងឺនេះ ហើយប្រហែលពី ៨៨% ទៅ ៩៨% នៃប្រជាជនអាយុពី ១៥-២៤ឆ្នាំ មានចំនេះដឹងពីជំងឺនេះ ។ អង្កេតពីសុខភាព និងប្រជាសាស្ត្រនៅកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៥ រកឃើញថា ៩៨,៣% នៃបុរស និង ៩៨,៧% នៃនារី ក្នុងអាយុពី ១៥-២៤ឆ្នាំ ធ្លាប់បានលឺពីជំងឺអេដស៍ ប៉ុន្តែទិន្នន័យរបស់ RHIYA នៅឆ្នាំ២០០៦ បង្ហាញថា អត្រានេះខ្ពស់ដល់ ១០០% ។ ប្រហែល ៧២,៤% នៃបុរស និងនារីវ័យក្មេង បានដឹងយ៉ាងហោចណាស់មួយវិធីដែរដើម្បីបង្ការការឆ្លងជំងឺអេដស៍ ។ ទូរទស្សន៍ជាប្រភពព័ត៌មាន មានប្រជាប្រិយភាពបំផុត ហើយប្រភពដទៃទៀតរួមមាន វិទ្យុ មិត្តភក្តិ និងសាលារៀន (២៧,៧%) ។ ប្រភពផ្សេងពីនេះរួមមាន សារព័ត៌មាន ទស្សនាវដ្តី ខិត្តប័ណ្ណ ប៉ូស្ទ័រ អ្នកធ្វើការផ្នែកសុខភាព ព្រះសង្ឃ ការប្រជុំក្នុងសហគមន៍ ឪពុកម្តាយ ដៃគូ អ្នកអប់រំ និងអ្នកជិតខាង ។ ប៉ុន្តែមានការស្រាវជ្រាវផ្សេងៗទៀតបង្ហាញថា ក្រុមជនជាតិភាគតិចនៅតំបន់ដាច់ស្រយាល ឬនៅតំបន់ភ្នំ បានដឹងពីជំងឺអេដស៍ តិចតួចជាងក្រុមដទៃទៀតដែលមានអាយុដូចគ្នា ។

មនុស្សសឹងតែគ្រប់គ្នាបានដឹងពីវិធីទំនើបបង្ការកុំឱ្យមានកូន (យ៉ាងតិចបំផុត ១វិធី) ហើយដោយឡែកសំរាប់មនុស្សក្នុងអាយុពី ១៥-៤៩ឆ្នាំ គឺមានប្រហែល ៩៩% ។ ប៉ុន្តែសំរាប់នារីក្នុងក្រុមអាយុ ១៥-១៩ឆ្នាំ និង ២០-២៤ឆ្នាំ មាន ២,៥% និង ២,៤% ប៉ុណ្ណោះដែលប្រើប្រាស់វិធីទំនើបនេះ ធៀបនឹង ១,៤% និង ១៣,៤% ដែលនៅតែប្រើប្រាស់វិធីបុរាណ ។ មានឪពុកម្តាយ និងមនុស្សឯទៀតកាន់តែច្រើនដែលយល់ស្របឱ្យនារីវ័យក្មេងៗទៅចូលរួមក្នុងការពិភាក្សាពីបញ្ហាផ្លូវភេទ ហើយជំហរនេះបានធ្វើឱ្យការពិភាក្សាពីសុខភាពបន្តពូជ កាន់តែមានលក្ខណៈបើកចំហ និងអាចជួយជំរុញដល់ការថែទាំសុខភាពផ្លូវភេទនិងបន្តពូជ ផែនការគ្រួសារ និងការរំលូតកូនដោយសុវត្ថិភាព ។

ចំណេះដឹងផ្នែកសុខភាព និងសូចនាករជាច្រើន បង្ហាញពីការប្រែប្រួលប្រសើរឡើងយ៉ាងច្រើន ប៉ុន្តែនិន្នាការវិជ្ជមាននេះ ហាក់ដូចមិនកើតមានចំពោះក្រុមបន្ទាប់បន្សំ (marginalised groups) កុមារតាមចិញ្ចើមថ្នល់ ឬយុវជនទន់ខ្សោយនោះទេ ។ អ្នកដែលមានហានិភ័យខ្ពស់ជាងគេបំផុត គឺបុរសវ័យក្មេងនៅជនបទដែលបានបោះបង់ការសិក្សា ហើយអាចអត់ការងារធ្វើ ។ ចំណុចនេះបង្ហាញពីតំរូវការកំណត់គោលដៅឱ្យកាន់តែចំក្រុមបន្ទាប់បន្សំ និងប្រឈមគ្រោះថ្នាក់ ដោយយកចិត្តទុកដាក់ថែមទៀតទៅលើទីតាំងភូមិសាស្ត្រ ។ ស្ថាប័នរដ្ឋ និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលនានា ត្រូវតែបន្តការងារតស៊ូមតិ បង្កើនចំណាប់អារម្មណ៍ និងពង្រីកកម្មវិធីអប់រំសុខភាពដល់ក្រុមយុវជន ក្រុមគ្រួសារ និងសហគមន៍ ។ អាជ្ញាធរមូលដ្ឋាន អង្គការផ្អែកលើសហគមន៍ វត្តអារាម សាលារៀន និងអ្នកផ្គត់ផ្គង់សេវាសង្គម (អ្នកធ្វើការផ្នែកវេជ្ជសាស្ត្រ) សុទ្ធតែមានតួនាទីសំខាន់ត្រូវបំពេញ ។ ហើយចំណេះដឹង និងចំណាប់អារម្មណ៍ពីថ្នាំញៀនដែលច្បាប់ហាមឃាត់ គឺមានកំរិតខ្ពស់ណាស់ ។

ភាពងាយរងគ្រោះ

និយមន័យធំទូលាយនៃពាក្យ ភាពងាយរងគ្រោះ អាចយកតាមសេចក្តីថ្លែងការណ៍គោលនយោបាយរបស់រដ្ឋាភិបាលស្តីពី តំហែទាំមួយបែបទៀតសំរាប់កុមារ (MoSVY 2006) ។ កុមារដែលមានភាពងាយរងគ្រោះ ត្រូវបានបែងចែកជា ក្រុមកុមារត្រូវការការគាំពារជាពិសេស និងក្រុមកុមារស្ថិតក្នុងហានិភ័យ ។ កុមារដែលត្រូវការការគាំពារជាពិសេស រួមមាន កុមារកំព្រា កុមារត្រូវគេបោះបង់ចោល កុមាររងឥទ្ធិពល រឺឆ្លងជំងឺអេដស៍ កុមារទទួលរងការរំលោភបំពាន (ខាងផ្លូវភេទ រាងកាយ និងផ្លូវចិត្ត) កុមារនៅតាមចិញ្ចើមថ្នល់ កុមារមិនដើរតាមគន្លងច្បាប់ កុមាររងគ្រោះដោយការធ្វើអាជីវកម្ម (អាជីវកម្មផ្លូវភេទ ឬទំរង់ផ្សេងៗនៃពលកម្មប្រកបដោយគ្រោះថ្នាក់) កុមារពិការ កុមារញៀនថ្នាំ និងកុមារដែលមិនទទួលបានតាមតំរូវការជាមូលដ្ឋាននៃរូបរាងកាយ ។

ភាពងាយរងគ្រោះ អាចផ្សារភ្ជាប់នឹងភាពក្រីក្រ ការផាត់ចេញពីសង្គម សុខភាពផ្លូវកាយ/ផ្លូវចិត្ត អំពើហិង្សា និងការរំលោភបំពាន ។ ភាពងាយរងគ្រោះ ក៏អាចផ្សារភ្ជាប់នឹងចំណាកស្រុកដែរ ព្រោះវាកាន់តែធ្វើឱ្យកុមារក្នុងគ្រួសារក្រីក្រ ត្រូវប្រឈមកាន់តែខ្លាំងនឹងភាពគ្មានផ្ទះសំបែង អំពើហិង្សា និងការរំលោភបំពាន ។

ភាពក្រីក្រ និងការផាត់ចេញពីសង្គម

យុវជន-យុវនារីដែលរស់នៅក្នុងគ្រួសារក្រីក្រ គឺជាក្រុមមួយងាយរងគ្រោះបំផុតនៅក្នុងសង្គមកម្ពុជា ។ ពួកគេមានចំនួនដល់ទៅ ២៦% នៃប្រជាជនសរុប ដោយមានប្រហែល ៣៥% កំពុងរស់នៅក្រោមខ្សែបន្ទាត់ក្រីក្រ ព្រោះពួកគេប្រកបរបរកសិកម្មដែលពឹងផ្អែកលើទឹកភ្លៀង ហើយត្រូវជួបអសន្តិសុខស្បៀងជារឿយៗ ។ ពួកគេច្រើនតែទទួលបានការអប់រំតិច និងមានលទ្ធភាពតិចតួចឬគ្មានសោះដើម្បីទទួលបានការបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ ។ ពួកគេរស់នៅក្នុងគ្រួសារដែលជំពាក់បំណុលគេឥតឈប់ឈរ និងមានមនុស្សក្នុងបន្ទុកច្រើន ។ គ្រួសារទាំងនេះ មានធនធានដីធ្លីកាន់តែតិចទៅៗ និងមានឱកាសការងារតិចតួច ។ការផាត់ចេញពីសង្គមដែលផុសចេញពីពិការភាព លក្ខណៈជនជាតិ និងភាពដាច់ស្រយាល កាន់តែធ្វើឱ្យភាពងាយរងគ្រោះ និងភាពក្រីក្រធ្ងន់ធ្ងរឡើង ។

សុខភាពផ្លូវកាយ និងផ្លូវចិត្ត

កុមាររស់តាមចិញ្ចើមថ្នល់ ជាក្រុមមួយងាយរងគ្រោះបំផុតនៅកម្ពុជា ។ ពួកគេងាយរងគ្រោះដោយបញ្ហាជាច្រើនខាងផ្លូវកាយនិងផ្លូវចិត្ត ខ្វះលទ្ធភាពដោះស្រាយតំរូវការជាមូលដ្ឋាន និងត្រូវប្រឈមនឹងគ្រោះថ្នាក់ជាច្រើនទៀត ដូចជា ការធ្វើអាជីវកម្មផ្លូវភេទ អំពើហិង្សា និងការប្រើប្រាស់ថ្នាំញៀនជាដើម ។ ចំនួនកុមាររស់នៅតាមចិញ្ចើមថ្នល់ អាចកើនរហូតដល់ ២០% ជារៀងរាល់ឆ្នាំ ដោយសារចំណាកស្រុកពីជនបទមកទីក្រុង ។ មនុស្សវ័យក្មេងប្រមាណ ១០.០០០ ទៅ ២០.០០០នាក់ កំពុងធ្វើការនៅតាមចិញ្ចើមថ្នល់ ក្នុងនេះមានពាក់កណ្តាលជានារី ។

ការបាត់បង់ឪពុកម្តាយ មានផលប៉ះពាល់ទៅលើប្រាក់ចំណូលគ្រួសារ និងការអប់រំ ។ យោងទៅតាមទិន្នន័យនៃអង្កេតសុខភាព និងប្រជាសាស្ត្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៥ កុមារអាយុក្រោម ១៨ឆ្នាំ ប្រមាណ ៩% ជាកុមារកំព្រាឪពុកឬម្តាយ ឬទាំងឪពុកម្តាយ ។ ចំនួនកុមារកំព្រាដោយសារជំងឺអេដស៍ បានកើនឡើងគួរឱ្យតក់ស្លុតដល់ប្រមាណ ៥៥.០០០នាក់ ឬ ១០,៩% នៃចំនួនកុមារកំព្រាទាំងអស់នៅឆ្នាំ២០០១ ។ គេប៉ាន់ស្មានថា នៅត្រឹមឆ្នាំ២០០៥ កុមារកំព្រានៅកម្ពុជា ២០,៧% ប្រហែលបានបាត់បង់ឪពុកម្តាយដោយសារបញ្ហាជំងឺអេដស៍ ។

អំពើហិង្សា និងការរំលោភបំពាន

មនុស្សវ័យក្មេង អាចធ្លាប់ជួបប្រទះអំពើហិង្សា និងការរំលោភបំពាន ច្រើនជាងក្រុមមនុស្សឯទៀតនៅកម្ពុជា ។ ភាពក្រីក្រ ជំងឺផ្លូវចិត្ត ការញៀនស្រា និងល្បែងស៊ីសង សុទ្ធតែពាក់ព័ន្ធដល់អំពើហិង្សាក្នុងគ្រួសារ ដែលជះឥទ្ធិពលដោយផ្ទាល់ ឬដោយប្រយោលទៅលើមនុស្សវ័យក្មេង ។ មនុស្សវ័យក្មេងដែលជួបប្រទះអំពើហិង្សាក្នុងគ្រួសារ ត្រូវរស់នៅក្នុងភាពភ័យខ្លាច ។ ពួកគេច្រើនតែក្រៀមក្រំចិត្ត ងាយប្រព្រឹត្តអំពើមិនគប្បី មានអារម្មណ៍បែកខ្ញែកនៅពេលសិក្សា និងត្រូវបោះបង់ការសិក្សា ឬរត់ចេញពីផ្ទះទៀតក៏មាន ។ អំពើហិង្សាក្នុងគ្រួសារ ជាកត្តារួមផ្សំមួយដែលធ្វើឱ្យគ្រួសារចុះក្រ ដោយសារការខូចខាតទ្រព្យសម្បត្តិ និងបន្ទុកចំណាយទាក់ទងនឹងការព្យាបាលរបួស និងការបាត់បង់ផលិតភាព ។

ឧក្រិដ្ឋកម្ម និងការរំលោភសេពសន្ថវៈ គឺជាទិដ្ឋភាពមួយទៀតនៃភាពងាយរងគ្រោះ ។ បច្ចេកវិទ្យាមានចំណែកមួយក្នុងរឿងនេះ ដូចជា វត្តមានភាពយន្តអាសអាភាស និងប្រព័ន្ធអ៊ិនធឺណិត ដែលហាក់ដូចបានរួមចំណែកខ្លះដែរក្នុងករណីបទល្មើសផ្លូវភេទមួយចំនួន ។

ចំណាកស្រុក

បុរសស្ត្រីវ័យក្មេងដែលចាកចេញពីសហគមន៍ជនបទ ទៅរកការងារនៅទីក្រុង ត្រូវជួបបញ្ហាជាច្រើន ដូចជាការញៀនស្រា និងការប្រើប្រាស់ថ្នាំញៀន អំពើហិង្សារបស់ពួកជនអន្ធពាល បទឧក្រិដ្ឋ និងការរំលោភសេពសន្ថវៈជាដើម ។ បុរសស្ត្រីវ័យក្មេងមួយចំនួន ប្រកាន់យកឥរិយាបថ ដែលធ្វើឱ្យពួកគេប្រឈមមុខនឹងជំងឺអេដស៍ និងកាមរោគ ។ មនុស្សវ័យក្មេងដែលធ្វើចំណាកស្រុកឆ្លងដែន រឹតតែងាយរងគ្រោះនឹងអំពើឆបោក ការចាប់ខ្លួន ការធ្វើការងារមានគ្រោះថ្នាក់ដល់សុខភាព និងគ្មានការថែទាំ (ដូចជាការងារបាញ់ថ្នាំសំលាប់សត្វល្អិតនៅប្រទេសថៃ) ។ អ្នកខ្លះត្រូវជួបប្រទះនឹងការប្រើប្រាស់ថ្នាំញៀន ដែលអាចជួយឱ្យពួកគេធ្វើការបានច្រើនម៉ោង ។ នារីមួយចំនួនត្រូវគេធ្វើអាជីវកម្មខាងផ្លូវភេទ និងចាប់បង្ខំឱ្យធ្វើពេស្យាចារ ។

ការចូលរួម និងសិទ្ធិ

កាលណាបុរសស្ត្រីវ័យក្មេងមានភាពងាយរងគ្រោះខ្ពស់ ឱកាសចូលរួមអនុវត្តសិទ្ធិ/កាតព្វកិច្ចជាពលរដ្ឋរបស់ពួកគេ មានកំរិតទាប ។ ការអប់រំជាកត្តាគន្លឹះសំរាប់ការចូលរួមក្នុងសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ច/សង្គម និងកិច្ចការជាពលរដ្ឋនាថ្ងៃខាងមុខ ។ ប៉ុន្តែសំរាប់យុវជនក្រីក្រ ក្រីក្រខ្លាំង និងងាយរងគ្រោះ ការអប់រំ គឺជាការដោះដូរជាមួយនឹងសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចគ្រួសារ ។ ក្នុងករណីជាច្រើន ភាពក្រីក្រជារបាំងធំបំផុតដែលរារាំងការចូលរួមរបស់យុវជន ។

នៅជនបទកម្ពុជា សំលេងរបស់យុវជនមិនទាន់បានបញ្ចូលច្រើនទៅក្នុងផែនការអភិវឌ្ឍន៍មូលដ្ឋានទេ ។ ជារឿយៗ យុវជនមានអារម្មណ៍ត្រូវគេមើលរំលងនៅក្នុងដំណាក់កាលដំបូងនៃការធ្វើផែនការ ប៉ុន្តែត្រូវគេរំពឹងថានឹងចូលរួមជាកំលាំងពលកម្មក្នុងគំរោងអភិវឌ្ឍន៍ ។ ជាទូទៅ យុវជនកម្រមានគេហៅទៅចូលរួមក្នុងការប្រជុំភូមិណាស់ ព្រោះចាស់ៗយល់ថា យុវជនមានបទពិសោធន៍តិចក្នុងការធ្វើសេចក្តីសំរេចចិត្ត ។ ម៉្យាងទៀត យុវជនជាច្រើនបានបង្ហាញថា ពួកគេមិនចាប់អារម្មណ៍ក្នុងការចូលរួមប្រជុំទេ ពីព្រោះវាជាតួនាទីរបស់អ្នកដឹកនាំភូមិ និងចាស់ៗក្នុងភូមិដែលត្រូវធ្វើការសំរេចចិត្ត ។ ក្នុងករណីទាំងពីរខាងលើ យុវជនភាគច្រើនមិនសូវមានអារម្មណ៍ ធ្វើជាម្ចាស់ក្នុងដំណើរការធ្វើផែនការអភិវឌ្ឍន៍ឡើយ ។

ការសំរេចចិត្តលើការអភិវឌ្ឍន៍សហគមន៍នៅកំរិតមូលដ្ឋានភាគច្រើន ពាក់ព័ន្ធនឹងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ ដូចជា សាលារៀន ផ្លូវថ្នល់ ប្រឡាយទឹក និងធារាសាស្ត្រ រីឯទិដ្ឋភាពសង្គមសំរាប់ការអភិវឌ្ឍន៍យុវជនវិញ មានការយកចិត្តទុកដាក់តិចតួច ។ ដូច្នេះត្រូវបំផុសការចូលរួមរបស់យុវជនក្នុងការធ្វើផែនការអភិវឌ្ឍន៍មូលដ្ឋាន ហើយនេះគួរជាចំណុចគន្លឹះមួយនៃគោលនយោបាយជាតិសំរាប់យុវជន ។

ការស្ម័គ្រចិត្តរបស់យុវជន គឺជាសមាសភាគដ៏ចំបងមួយក្នុងការបង្កើតមូលធនសង្គម និងពង្រឹងការជួយគ្នាទៅវិញទៅមក ។ ប៉ុន្តែយុវជនជាច្រើនតែងប្រៀបធៀបការងារស្ម័គ្រចិត្ត ទៅនឹងការងារគ្មានប្រាក់ឈ្នួល ។ នៅមានសញ្ញាមួយចំនួនបង្ហាញថា ការងារស្ម័គ្រចិត្តអាចដំណើរការទៅបាន នៅពេលមានការគាំទ្រសមស្របពីអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល និងស្ថាប័នសហគមន៍ ។ កាលណាឱកាសធ្វើការស្ម័គ្រចិត្ត មានគួបផ្សំដោយការអភិវឌ្ឍន៍វិជ្ជាជីវៈ ឬជំនាញ ពេលនោះយុវជនមានសេចក្តីសង្ឃឹមច្រើនអាចរកបានការងារល្អ ក៏ដូចជា អាចចូលរួមកាន់តែច្រើនក្នុងការងារជាពលរដ្ឋ ។

សេវាកម្មសហគមន៍សំរាប់យុវជន ក៏នៅតែខ្វះខាតជាទូទៅដែរ ។ ជារឿយៗ ឪពុកម្តាយ និងអ្នកដឹកនាំភូមិ ចាត់ទុកការលេងកីឡាជាក្រុម និងសកម្មភាពស្រដៀងគ្នាឯទៀតថាជាការខ្ជះខ្ជាយពេលវេលា និងការប្រើប្រាស់ធនធានដ៏កំរមិនត្រឹមត្រូវ ។ ពួកចាស់ទុំ និងថ្នាក់ដឹកនាំភូមិ ត្រូវស្វែងយល់ និងឱ្យតំលៃដល់ការចូលរួមរបស់យុវជននៅក្នុងកិច្ចការសង្គម និងកិច្ចការជាពលរដ្ឋ ។

ការធ្វើផែនទី

ការធ្វើផែនទីថ្នាក់ជាតិស្តីពីអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល និងអង្គការអន្តរជាតិ ដែលធ្វើការក្នុងវិស័យសុខាភិបាល និងអប់រំ បានបង្ហាញថា ការគ្របដណ្តប់ជាលក្ខណៈភូមិសាស្ត្រនៅមានចន្លោះប្រហោងច្រើន ។បណ្តាខេត្តនៅតាមព្រំដែន ដូចជា ខេត្តស្ទឹងត្រែង ឧត្តរមានជ័យ មណ្ឌលគិរី រតនគិរី ព្រះសីហនុ ស្វាយរៀង ព្រះវិហារ និងពោធិ៍សាត់ ទទួលបានគំរោងជំនួយ តិចជាងបណ្តាខេត្តនៅតំបន់វាលទំនាបកណ្តាល និងតំបន់តាមដងទន្លេមេគង្គ និងតំបន់ទន្លេសាប ។ ទោះបីថ្មីៗនេះមានការពង្រីកប្រព័ន្ធដឹកជញ្ជូន និងទូរគមនាគមន៍ក្តី ក៏សេវាអប់រំ និងសុខាភិបាលនៅតាមតំបន់ដាច់ស្រយាល នៅតែមានការអភិវឌ្ឍន៍យឺតដដែល ។

មូលហេតុមួយនៃស្ថានភាពបែបនេះ គឺបណ្តាអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល និងអង្គការអន្តរជាតិ មាននិន្នាការផ្តោតការខំប្រឹងប្រែងទៅលើតំបន់ដែលងាយចូលទៅដល់ ពីព្រោះបើគិតតាមចំណាយក្នុងមួយឯកតា ការផ្តល់សេវានៅតំបន់មានដង់ស៊ីតេមនុស្សច្រើន វាមានប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់ជាងនៅតំបន់ដាច់ស្រយាល ។ រឿងនេះប្រហែលជាមូលហេតុ ដែលរដ្ឋាភិបាលមិនដាក់មណ្ឌលសុខភាព និងសាលារៀន នៅតាមតំបន់ដាច់ស្រយាលដែលមានប្រជាជនតិចតួច និងរស់នៅរាយប៉ាយ ។ ប៉ុន្តែបើសិនគេមានគោលដៅកាត់បន្ថយភាពក្រីក្ររបស់យុវជន ដូច្នេះត្រូវមានអន្តរាគមន៍យ៉ាងច្រើននៅតាមតំបន់ដាច់ស្រយាលទាំងនោះ ដែលមានប្រជាជនវ័យក្មេងត្រូវប្រឈមមុខជារឿយៗ នឹងភាពងាយរងគ្រោះ ជាពិសេសទាក់ទិននឹងបញ្ហាការងារ ការអប់រំ និងសុខភាព ។

វាអាចមានការដើរមិនទាន់គ្នាមួយរវាង ការអភិវឌ្ឍន៍ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ និងអន្តរាគមន៍ផ្តល់ជំនួយ ។ ឧទាហរណ៍ នៅពេលច្រកចេញចូលទៅកាន់តំបន់ណាមួយបានអភិវឌ្ឍរួចហើយ គេត្រូវការពេលវេលាមួយចំនួនទៀត ដើម្បីធ្វើផែនការសំរាប់អន្តរាគមន៍ដ៏ជាក់លាក់ និងការគៀងគរប្រមូលធនធាន ។ រឿងនេះបង្ហាញពីតំរូវការអន្តរាគមន៍ដែលមើលឃើញឆ្ងាយ និងគិតគូរជាមុនពីការកែលំអច្រកចេញចូល ។ ការងារនេះត្រូវមានព័ត៌មាន និងការសំរបសំរួលល្អប្រសើរនៃផ្នែករដ្ឋបាល ។ រដ្ឋាភិបាលអាចត្រូវបំពេញតួនាទីកាន់តែសកម្មក្នុងការលើកទឹកចិត្តដល់បណ្តាអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល និងអង្គការអន្តរជាតិ ឱ្យធ្វើអន្តរាគមន៍នៅតាមតំបន់ដែលទទួលបានជំនួយតិច ។

អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល អង្គការអន្តរជាតិ និងភ្នាក់ងាររដ្ឋាភិបាល សុទ្ធតែមានឧត្តមភាពរៀងៗខ្លួន ។ ឧទាហរណ៍ អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលតែងមានឧត្តមភាពជាលក្ខណៈទន់ភ្លន់ ងាយបត់បែន ផ្តោតឱ្យចំក្រុមគោលដៅដែលពិបាកឈោងដល់ ចំណែកឯអង្គការអន្តរជាតិមានឧត្តមភាពលើផ្នែកធនធាន និងសមត្ថភាពបច្ចេកទេស ។ ខាងរដ្ឋាភិបាល ជារឿយៗមានឧត្តមភាពលើផ្នែកព័ត៌មាន ការគ្របដណ្តប់ លទ្ធភាពទទួលបានព័ត៌មាន និងអាណត្តិតាមផ្លូវច្បាប់ ដើម្បីធ្វើសកម្មភាព ។ តួអង្គនីមួយៗត្រូវសំរបសំរួល និងពិគ្រោះយោបល់គ្នា ដើម្បីផ្តល់ឱ្យយុវជននូវធាតុចូល និងសេវាកម្មផ្សេងៗដែលបំពេញឱ្យគ្នាបានល្អ ។

សកម្មភាពដូចខាងលើមានសារៈសំខាន់ ជាពិសេសសំរាប់ការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ ពីព្រោះតំបន់ទាំងនេះច្រើនតែមានភាពក្រីក្រខ្ពស់ជាងតំបន់ឯទៀតដែលបានទទួលអន្តរាគមន៍ច្រើន ។ ម្យ៉ាងទៀត ចំណាយលើឧបត្ថម្ភធនសំរាប់សេវាថែទាំសុខភាព ហាក់ដូចមានផលប៉ះពាល់ច្រើនដល់ការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ ។ ការគាំទ្រលើផ្នែកអប់រំ ពីសំណាក់អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល និងអង្គការអន្តរជាតិ ច្រើនតែផ្តោតលើការអប់រំកំរិតបឋមសិក្សា ជាជាងកំរិតមធ្យមសិក្សា ។ ក្នុងពេលសព្វថ្ងៃរឿងនេះហាក់ដូចជាសមស្របហើយ ពីព្រោះគេត្រូវធ្វើយ៉ាងណាឱ្យមានសិស្សចុះឈ្មោះចូលរៀន និងបញ្ចប់ការសិក្សាកំរិតបឋមសិក្សា កាន់តែច្រើនឡើង ហើយវានឹងបង្កើនតំរូវការ ការអប់រំកំរិតអនុវិទ្យាល័យជាបន្តមកទៀត ។

អន្តរាគមន៍ក្នុងផ្នែកឯទៀត ហាក់ដូចកើតមានហើយ ដូចជា ការចូលរួមអនុវត្តសិទ្ធិ/កាតព្វកិច្ចជាពលរដ្ឋ របបប្រជាធិបតេយ្យ សិទ្ធិមនុស្ស ការតស៊ូមតិ និងការប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងអាជីវកម្មផ្លូវភេទនិងការជួញដូរកុមារ ។ ផ្នែកសិទ្ធិកុមារ បទល្មើសរបស់កុមារ អំពើហិង្សាក្នុងគ្រួសារ និងអំពើហិង្សាជាប់ទាក់ទងនឹងយេនឌ័រ ហាក់ដូចអនុវត្តបានសមស្របក្នុងតំបន់មេគង្គកណ្តាល និងតំបន់ទន្លេសាប ចំណែកឯតំបន់នៅតាមជាយដែនវិញ ហាក់ដូចដោះស្រាយមិនបានល្អទេ ។ ដោយឡែកខេត្តកំពង់ស្ពឺ ក៏ត្រូវបានចាត់ចូលក្នុងតំបន់ដោះស្រាយមិនបានល្អដែរ ។

យោងតាមកត្តាពេលវេលា និងធនធានមានកំរិត ការធ្វើផែនទីអាចគ្រាន់តែសំរាប់វាយតំលៃពីចំនួនអន្តរាគមន៍នៅតាមខេត្តប៉ុណ្ណោះ ដោយគ្មានបញ្ជាក់ពីទំហំលទ្ធផល ឬឆ្លុះបញ្ចាំងស៊ីជំរៅពីឥទ្ធិពលនៃអន្តរាគមន៍នោះឡើយ ។ ឧទាហរណ៍ គំរោងមួយដែលសំដៅជួយយុវជន ៥០នាក់ ក្នុង ២ឃុំ និងកម្មវិធីមួយទៀតសំរាប់ជួយយុវជន ៥០០នាក់ ក្នុង ២០ឃុំ ត្រូវបានចាត់ទុកអន្តរាគមន៍តែមួយ ។ ការធ្វើផែនការលំអិត និងគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ អាចជួយបញ្ជាក់ច្បាស់ពីអន្តរាគមន៍នានានៅកំរិតស្រុក ឬឃុំ ។

ឯកសារយោង

សូមមើលឯកសារយោងក្នុងអត្ថបទភាសាអង់គ្លេស